

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

نظریه های یادگیری

و

کاربرد آن در تدریس

مؤلفان:

عذرا غفاری و توران سلیمی

انتشارات علمی

دانشگاه آزاد اسلامی واحد اردبیل

۱۳۹۶

سرشناسه	غفاری، عذرا
عنوان و نام پدیدآور	نظریه‌های یادگیری و کاربرد آن در تدریس / مولفان عذرا غفاری، توران سلیمانی.
مشخصات نشر	اردبیل: دانشگاه آزاد اسلامی، واحد اردبیل، اداره انتشارات علمی، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	۲۴۸ ص.
شابک	۹۷۸-۹۶۴-۱۰-۵۱۱۹-۰
وضعیت فهرست‌نویسی	فیا
یادداشت	کتابنامه: ص. ۲۴۲.
موضوع	یادگیری -- روانشناسی
موضوع	Learning, Psychology of
موضوع	تدریس اثربخش
رابطه	Effective teaching
شماره افزوده	سلیمانی، توران، ۱۳۵۱.
شناسه افزوده	دانشگاه آزاد اسلامی، واحد اردبیل، اداره انتشارات علمی
رده بندی دکره	۱۳۹۶ زن غ / LB۱۰۵۱
رده بندی دیویی	۳۷۰/۱۰۳
شماره کتابشناسی ملی	۱۲۷۹۱

عنوان: نظریه‌های یادگیری و کاربرد آن در تدریس
 مؤلفان: دکتر عذرا غفاری و دکتر توران سلیمانی
 ناشر: اداره انتشارات علمی دانشگاه آزاد اسلامی اردبیل
 حروفچینی و صفحه‌آرایی: وحید ایرانی
 طرح روی جلد: یلدا عظیم زاده
 چاپ: اول

سال نشر: ۱۳۹۶

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: سازمان چاپ و توزیع دانشگاه آزاد اسلامی - تهران
 شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۱۰-۵۱۱۹-۰

قطع: وزیری

تیراژ: ۱۰۰۰ جلد

قیمت:

حق چاپ برای ناشر محفوظ است

آدرس: اردبیل - حوزه معاونت پژوهشی دانشگاه آزاد اسلامی اردبیل - اداره انتشارات علمی

تلفن: ۳۳۷۲۲۵۴۵ و ۳۳۷۱۲۱۲۸ - فاکس: ۳۳۷۲۲۵۴۵ - ۰۴۵

پست الکترونیکی: pub@iauardabil.ac.ir

کتاب نظریه‌های یادگیری نتیجه کوششی است که مؤلفان پس از سالها تدریس و مطالعه منابع مختلف یادگیری، به حضور دانشجویان، دوستان علم و دانش و علاقمندان تقدیم می‌کنند.

یادگیری یکی از مهم ترین و قدیمی ترین شاخه‌های تخصصی علم روان شناسی است که نه تنها به عنوان یک زمینه علمی که به خودی خود حائز اهمیت است، مورد توجه صاحب نظران قرار دارد بلکه از آن جایی که سایر رشته‌های روان شناسی، یادگیری را اساس شناسایی مسایل مورد بحث خود می‌دانند، مهم می‌نماید.

نظریه‌ها متعددی در روان شناسی یادگیری مطرح است که بعضی از آنها یادگیری را برای حیوان و انسان یکسان دانسته و معتقد بودند همان روشی که برای آموزش حیوانات صدق می‌کند برای آدمیان نیز صادق است و گروهی دیگر از نظریه‌ها، رشد بینش و ادراک را در یادگیری مهم دانسته اند و تخصصان یادگیری فرایندهای اساسی یادگیری را از زوایای مختلف مورد بررسی قرار داده اند و روش‌های آنها به تدوین نظریه‌هایی انجامیده است که خواننده را با جنبه‌های مختلف یادگیری آشنا می‌کند. برای همین است که دانشجوی روان شناسی جهت کسب دانش مربوط به فرایندهای یادگیری ناچار است به نظریه‌های مختلفی که در طول تاریخ روان شناسی علمی در این زمینه فراهم آمده اند مراجعه کند.

گفتمنی است که در زمینه یادگیری مانند سایر زمینه‌های روان شناسی، کتاب‌های فراوانی یافت می‌شوند که به معرفی نظریه‌های یادگیری اختصاص داده اند. دلیل تدوین این کتاب مناسب بودن سطح آن برای دانشجویان مقطع کارشناسی (سابق به نام) و نیز استفاده از یافته‌های جدید نظریه‌های یادگیری و طرح آن در این کتاب است و مؤلفان سعی کرده‌اند در عین حال که نظریه‌های یادگیری را به زبانی ساده و رسا بیان نمایند از جامعیت موضوع ها و دقت علمی آنها نیز نگاهند و تمام نکات و مطالب ضروری یک کتاب درسی مربوط به نظریه‌های یادگیری و روان شناسی یادگیری را در آن مطرح ساخته‌اند.

امید است این اثر مورد توجه همکاران محترم و دانشجویان عزیز قرار گیرد و از پیشنهادات و رهنمودهای خود مؤلفان را بهره‌مند سازند.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	مقدمه
فصل اول: کلیات یادگیری	
۵	- تعریف یادگیری
۱۲	- انواع یادگیری
۱۸	- اهمیت یادگیری
فصل دوم: نظریه یادگیری قبل از قرن بیستم	
۲۳	- نخستین اندیشه‌های مربوط به یادگیری
۲۴	- نظریه یادآوری دانش
۲۵	- نظریه ورزش روانی
۲۶	- نظریه اندریافت
فصل سوم: نظریه‌های شرطی سازی یادگیری	
۴۱	- نظریه شرطی سازی کلاسیک پاولوف
۶۲	- نظریه شرطی سازی وسیله‌ای ترندایک
۷۴	- نظریه شرطی سازی عاملی اسکینر
فصل چهارم: نظریه‌های شناختی در یادگیری	
۹۶	- نظریه ساختن گرایان در خصوص یادگیری

۹۹	الف : نظریه پیازه
۱۲۰	ب: نظریه ویگوتسکی
۱۲۸	- نظریه گشتالت
۱۳۹	- نظریه خبرپردازی

فصل پنجم : نظریه‌های شناختی - رفتاری در یادگیری

۱۷۴	- نظریه آلبرت بندورا
۱۸۸	- نظریه تولمن

فصل ششم : نظریه تکاملی بولس

۱۹۷	نظریه تکامل بولس
-----	------------------

فصل هفتم: فناوری و یادگیری

۲۱۳	فناوری و یادگیری
-----	------------------

منابع و مآخذ

۲۳۹	منابع و مآخذ
-----	--------------

در گسترهٔ حیات فردی و اجتماعی انسان، چیزهای بی‌شماری با طرق مختلف و متنوع برای یادگیری وجود دارد. انسان تقریباً همه چیز را یاد می‌گیرد او یاد می‌گیرد، گوش دهد، بیندیشد، سخن گوید، بتواند بنویسد، مفهوم بسازد و آن گاه یاد می‌گیرد، مفاهیم و مشاهدات خود را در ارتباط باهم طبقه‌بندی کند و نهایتاً به تمییز، تجرید، استنتاج، شناخت و تعمیم امور نائل شود و پیوسته با توسعهٔ شناخت، تفکر و دستیابی به رموز و کشف واقعیات برون و درون خویش، جهان و جهان بینی خود را کامل کند. تفاوت میان آدمیان نیز از این نقطه نظر، به تفاوت در میزان و چگونگی یادگیری آنها مربوط می‌گردد. هنجارها، مشاغل، مهارت‌ها، ارزش‌ها و، بینش و خلق و خویهای مختلف همه و همه در گرو یادگیری است و بدین سان می‌توان گفت که انسان، انسانیت خود را به یاد یادگیری باز می‌یابد. این روزها یادگیری از عوامل مهم تبیین‌کنندهٔ رشد شخصیت به حساب می‌آید. بعضی از روشهای کارآمد روان درمانی بر اصول یادگیری بنا نهاده شده‌اند. در تجدید سازمان مؤسسات نگهدارندهٔ بیماران روانی و مجرمان، اصول یادگیری مورد استفاده قرار گرفته‌اند. اصول یادگیری در زمینه‌های رفاه عمومی، روابط بین‌المللی، روشهای حقوقی و قضایی و بهداشت به کار گرفته می‌شوند.

روانشناسی هنوز به پختگی علوم دیگری مانند فیزیک دست نیافته است که در هر دوره تاریخی نظریه یا مکتب فکری واحدی مورد پذیرش همه صاحب نظران و دانشمندان آن رشته قرار داشته باشد و دانشجو بتواند با آسودگی خاطر مبانی دانش مورد نظر خود را بی‌توجه به اختلافات میان مکاتب فکری موجود، از منبع واحدی کسب کند. در روان‌شناسی، مکاتب فکری مختلفی حاکم اند و هر مکتب فکری شامل نظریه‌های مختلفی است و هر نظریه بخشی از فرایندهای پیچیده روانی را تبیین می‌کند، و به سبب همین پیچیدگی زیاد است که هیچ نظریه یا نظریه پردازی نمی‌تواند ادعا کند همه پیچیدگی‌های ذهن آدمی را تبیین کرده است. مراجعه به تنها یکی از نظریه‌های یادگیری به منظور درک کامل فرایندهای یادگیری به مثابه این است که شخص بخواهد تصور درستی از یک بنای عظیم ناشناخته دور از دسترس خود کسب کند، اما صرفاً به تنها یک تصویر از آن بنا که از زاویه محدودی گرفته شده است اکتفا می‌کند. و با این کار آن بنا را تنها از همان زاویه محدود خواهد شناخت. به جای یک تصویر درست‌تر آن است که شخص به تصاویر متعددی که از اطراف بنا، از بالا و حتی از درون آن گرفته شده است مراجعه کند و این تصاویر را کنار هم قرار دهد تا بلکه شناخت نسبتاً عمیقی از آن به دست آورد. مراجعه به نظریه‌های مختلف یادگیری مانند مراجعه به تصاویر مختلفی است که از بنای عظیم ذهن و روان آدمی گرفته شده‌اند خواننده با در کنار هم قرار دادن تبیین‌های مختلف نظریه پردازان از فرایند یادگیری می‌تواند درک نسبتاً درستی از جریانهای مهم یادگیری به دست آورد.

برخی از نظریه‌های یادگیری آن را برای حیوان و انسان یکسان دانسته و معتقد بودند همان روشی که برای آموزش حیوانات صدق می‌کند برای آدمیان نیز صادق است و گروهی دیگر از نظریه‌ها رشد بینش و ادراک و گروهی نیز مراحل رشد و تکامل ذهن را

درباره یادگیری مهم دانسته‌اند، گروهی به محیط اهمیت داده و گروهی نیز ارگانیسم را به سپرده ارثی خود بازگردانده‌اند. در این کتاب که در ۷ فصل تدوین شده است ابتدا با تعریف و کلیات یادگیری به زمینه تاریخی روان‌شناسی یادگیری پرداخته شده و سپس به نظریه‌های رفتارگرایی و نو رفتارگرایی، نظریه‌های شناختی و نوشناخت گرایی و نیز نظریه تکاملی بولس پرداخته شده است. با توجه به نقش فن‌آوری در یادگیری آخرین فصل به بحث فن‌آوری و یادگیری پرداخته شده است. در پایان از همکار ارجمندم سرکار خانم دکتر سلیمانی که در تدوین و تهیه کتاب زحمات زیادی را متقبل شدند و نیز از معاونت محترم دانشگاه آزاد اسلام، جناب آقای دکتر محمد ضعیفی‌زاده و همکارانشان به خاطر همکاری صمیمانه‌شان، سپاس‌گزار می‌شوم.

دکتر عذرا غفاری